

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hord-
va vagy vidékre postán
küldve
Egész évre 6 frt — kr
Fél évre 3 frt — kr
Negyedévre 1 frt 50 kr

Hirdetések díja:
□ centiméterenként 3
kr. Kereskedők és gyá-
rosok külön árkedvez-
ményben részesülnek.
Bélyegdíj 30 kr.

Nyitási óra 20 kr.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztői iroda

és
kiadóhivatal:

CIRNER és LINGNER
Főter 38. szám alatt,
hova úgy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és
hirdetések bér-
mentesen küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

Az országgyűlés új ülészaká- nak kezdetén.

Folyó hó 3-án az új ülészaká meg-
nyílt. Tárgysorozata érdekes. A kuriai
biráskodás képviselőválasztási ügyekben,
a bünvádi perrendtartás, az Ausztriával
való kiegyezési tárgyalások, a jövő évi
kölségvetés gazdag tárgyalási anyagot
nyújt a képviselő uraknak és a főren-
deknek. Ha — amint kell — a nemes
hivatással járó nagy kötelességeket te-
kintjük, azt kell állítanunk, hogy mind-
ezen kérdések élénken foglalkoztatják a
kormánypart és az ellenzék tagjait s
rajta lesznek, hogy ne csak egy-két tör-
vénynyel többel bírjon az ország, hanem
ami legfőbb: olyan törvényeket hoznak,
melyek szükségesek és hasznosak.

A kuriai biráskodásról szóló törvény-
től azt várják, hogy kissé megzabolazza
a tulságba menő választási visszaélése-
ket. És amennyire a már megindult vá-
lasztási korteskedések, népgyűlések elő-
jeleiből ítélni lehet, az új választási küz-
delmek sok kerületben nemcsak élénk-
ek, hanem nagyon is élesek lesznek,
nem fog ártani tehát jókor a választók
s különösen a kortes-matadorok szeme

elébe tartani a szigorú §-ok rendelke-
zéseit.

A bünvádi perrendtartás megalkotá-
sát Magyarország jogegysége követeli.
Furcsa dolog az, hogy 1791 óta ha-
zánk nem tudott egységes perrendtar-
tást alkotni, a javaslatok és a kísérletek
tömege nem volt életképes. De még
furesább az, hogy pl. az erdélyi részek-
ben, Fiumében, a volt határőrvidéken
az az osztrák perrendtartás van érvény-
ben, melyet már Ausztriában is mással
cseréltek fel. Ennek az abnormis hely-
zetnek meg kell szűnni.

Mindnyájunkat élénken érdekel az
Ausztriával való pénzügyi kiegyezés, a
kvóta kérdése. Ausztria azt állítja, hogy
1867. óta mi sokkal gazdagabbak let-
tünk, fizessünk tehát többet a kvótába.
Mi pedig azt bizonyítjuk, hogy az első
kiegyezésnél is már többet fogadtunk
el fizetési kötelezettségben, mint amennyi
nyit az alapul vett kules szerint kel-
lett volna, tehát maradjon a jelenlegi
fizetési arány. Világos, hogy pár millió
forinttal több kiadás még mindég nehéz
terhet képez Magyarországra, mert nem-
csak azt kell tekinteni, hogy az 1867-i

év anyagi viszonyaihoz mérten mekkora
fejlődést mutat fel hazánk? hogy hány
száz millió forinttal több tőke halmozó-
dott fel a bankokban, takarékpénztárak-
ban, vállalatokban? hanem a terheknek
a fejlődéssel majdnem lépést tartó na-
gyobbodását is a mérlegbe kell tenni, s
a mi kereseti és megélhetési viszonyain-
kat is össze kell hasonlítani a szomszéd
állomakéval.

Kétségtelenül a költségvetés vitája lesz
fő próbaköve az egybegyűlt országgyű-
lésnek. Nálunk a költségvetések tárgya-
lása egyszersmind az elvek, nézetek,
eszmék megvetésének időszaka is. A
személyeskedések, vádaskodások, táma-
dások tömegesen zúdulnak fel. A szeu-
vedélyek lángja magasra csap. Nem
kell megszavazni semmit ennek a kor-
mánynak, zugja az ellenzék s felkavarja
az indulatok áradatát, pedig senki
más nem szenved e harcok alatt, mint
éppen a szegény haza, melynek nevé-
ben dul a háboru.

A közönség természetesen kíváncsian
néz e küzdelem elé, mert úgy sejtí,
hogy minél élesebb és merészebb a
támadás, annál közelebbi kilátás van az

TÁRCZA.

Á d á m.

Ádám beszél az Úrhoz:
„Vétkeztem ellened;
S te sorsomban e vétket
Kettentón büntetted!

Bezartad mindörökre
Az Éden ajtaját,
S a földi lét keservét
Fejemre zúdítád.

S büntess, Uram, tovább, ha
Bölcsen így végezed,
Csak gyermekim ne féljék
„Boszúd sújtó kezét!”

S míg szelid ima reszket
Ádámnak ajkain,
— Titkón dorong után kap
A sápadó Kain.

Szabó Jenő.

Az amerikai magyarok parlamenti élete.

— Királyfi Pál naplójából.

Cleveland, 1896 május 20.

Kimerülve és fáradva érkeztem meg ide,
de azért sietve kerestem fel tömegesen itt
lakó hazámfiat. Megkértem egy rendőrt,
hogy vezessen a magyar városnegyedbe. A
rendőr lehorgasztott, fejével szomorúan só-
hajtván mondta: „Kérem, uram, mindent szí-

vesen megteszek, bármit kér is, de ne ki-
vánja, hogy a magyarok közé menjek.“ E
furcsa nyilatkozat megdöbbentett s kérdem
vonakodásának okát. Ő így szólt: „E csöcsé-
lék nép a legtöbb zavart csinálja városunk-
ban, rosszabb a kínainál is.“

E szavak hallatára borzalom fogott el és
a rendőr vezetése mellett tovább ballagtam,
míg egy nagy korszmahelyiség elé nem ér-
tem. A ház előtt egy öt méteres magyar ko-
ronát pillantottam meg, ami alá ez volt írva:
„Burkus Imre, árvamegyei magyar tót koc-
mája és a clewelandi első magyar általános
Szentháromság“ tót betegsegélyző egyesület.
E felirat meghatott engem s első perczen
azt hittem, hogy annyi a jelentése: „Fizess
magyar, gyógyulj tót.“ A kíváncsiság már
behatóbb megfigyelésre ösztönzött, s körül-
tekintve, egy igénytelen kis papír tűnt fel,
amire a következő sorok voltak felírva:
„Kezdődik a gyűlés!“

Beléptem a terembe. Oh egek Ura, mit
láttak szemem! Egy piszkos, zsiros
társaság volt, kik magukat uraknak tartot-
ták. Az elnök, azelőtt bocskoros tót zam-
ber, ki vidáman hordta hátán a magyar
alföldön otthon drótos egorfogóit, udvariasan
jött elém s büszkén, emlegette, hogy ő e
nemes és díszes egyesületnek elnöke.

Én letültem egy székre s a gyűlés meg-

nyílt. A megnyitó beszéd így hangzott:
„Kedves zatyámfia, az idők rosszak, és a Zá-
merikában rosszul keresni, de inkább meg-
halni Zámerikába, mint paraszt lenni Ma-
gyarországban.“ Helyeslés és tapsvihar.
Erre egy fiatal, czingár szabólegény állott
fel, ki így szólt: „Tisztelt Uraim, Önök
Magyarországon is, itt is parasztok marad-
nak.“ Most a szónoki ihlettség az összes je-
lenlevőket meglepte; egyszerre csak 5-ön
beszédet, iszonyu zürzavar keletkezett. Az
elnök látván, hogy nem képes rendet csi-
nálni, a jegyzőnek kezébe nyomta az el-
nöki csengettyűt. Ez pedig egyenesen neki
ment s lecsavarta a gázvezetékét és így ki-
áltott fel a sötétben: „Üssétek, aki meg-
sértette egyesületünket.“ Óriási verekedés
következett e szavak hallatára. Én gyorsan
sürgönyöztem a rendőrségnek s nemsokára
12 rendőr jelent meg, kik világgosságot csi-
nálva, nyílt revolverrel léptek a dühöngő
tömeg elé, hol a nagy zavarban egyik a
másikat szurkálta.

Csak a rendőrfőnök harsány hangja: „Ke-
zdekkel fel!“ hallatszott ki, ami ugyan kevés
hatással volt a tót csöcsélekre. Végre egy
pár lövés után sikerült a csendet helyre ál-
lítani, mire néhányat a rendőrségi tanyához
kísértek. Másnap 40 embert büntettek meg
20 dollár bírságra. Így jár, aki külföldön a
magyar névet bitorolja.

új képviselőválasztásokra, melyeknek korszaka valóságos lázba hozza nemcsak a képviselőket és a pártvezéreket, hanem a választókat, sőt a legtöbb helyen a nem választókat is. Pedig a haza valódi érdeke azt kívánja, hogy jó, helyes munkára használjunk fel minden pillanatot és ne fecséreljük el a drága pótolhatatlan időt, midőn oly sok a tenni való.

Az utolsó fórum.

Budapest, 1896. aug. 31.

A rendkívül mozgalmas nyári szünet után a legközelebbi napokban e ciklusban utolsó ülészakára jön össze a képviselőház. A többség nyugodt lelekkel és a kötelesség buzgalomával jön a reá váró feladatokat teljesíteni, míg a többi partok és frakciók műdühvel gyűlnek egybe, hogy agyonbeszéljenek mindent, ami nem az ő ügyeik szerint történik. Az ellenzéki vezető személyek a parlamenti szünet alatt nagyon gyakran vettek meguknak alkalmat, hogy előre bejelentsek azt a mérges haragot, melylyel a kormány előterjesztéseit, szándékait és intézkedéseit fogadni akarják és a szabadelvű pártnak mindkét kezével kell hadakoznia, hogy visszaverje mindazokat a támadásokat, melyeket a pártpolitika és a közelgő választásokra való kilátás a mandátumok, a hívek és prozeliták érdekében diktál az ellenzéki matadoroknak.

És nem titkolhatjuk, a szabadelvű pártra váró feladat kétszeresen komoly és kétszeresen nehéz, mert két irányban kell felvennie a harcot és két arcvonalban kell találkoznia az ellenséggel. Az egyik arcvonalat, mely Ausztria ellen fordul, állami szövetségeseink érthető módon óriási erővel támadják és ebben a harcban az osztrák agresszív politika visszautasításában kellene, hogy bizonyos fokig az ellenzéki pártok is, vagy legalább egy részük, támogassák a szabadelvű pártot.

A másik arcvonala a kormánypártnak a függetlenségi párt támadásainak van kitéve, amely párt tudvalevőleg a fennálló közjogi viszonyt megdönteni, a két állam szövetségét megsemmisíteni és a tiszta perszonáluniót behozni iparkodik. Ez az arcvonala a szabadelvű pártnak az 1867-i kiegyezést, Deák Ferencz nagy művét védi és ebben a küzdelemben kellene, hogy Ausztria ne akadályozza a szabadelvű pártot, ha már tetters támogatásáról le kell mondania.

Ezek azok az okok, melyek miatt a szabadelvű párt legközelebbi feladatát nagyon komolynak és kétszeresen nehéznek mondjuk.

A szabadelvű pártnak, ha feladatát kötelességszerűleg teljesíteni akarja, mindkét irányban a legerélyesebben kell harcolnia és mind a két fronton győztesnek kell maradnia. Az 1867-i kiegyezést győzelmesen meg kell védenie minden roham és támadás ellen és az ország érdekeit teljes kötelességtudattal és erélyesen meg kell védenie, mert különben magát az 1867-i kiegyezést veszélyeztetni és itthon teszi népszerűtlenné, állandó időre tarthatatlanná. A Bánffy-kabinet győzelme az Ausztriával folyó kiegyezési tárgyalások alkalmával magának a kiegyezésnek győzelmét és megerősödését jelenti, míg a kabinet kudarcza a vám- és kereskedelmi szövetség megújításának számtalan kérdésében kell, hogy végzetes legyen a nagy kiegyezési műre. Ha innen is, túl is félreismerték, vagy kevéssé becsülték volna a magyar kormány nehéz állását és komoly feladatát, úgy még az utolsó pillanatban fontolják meg, minők a konstellációk, melyek mellett a kormány a nehéz munkába lép.

A mód, amelyben ezt a harcot megvívják, a képviselőháztól függ. A Ház a büntető perrendtartás tárgyalásával kezdi munkáját, melyet azonban talán tizenegy nap mulva megszakít, hogy a költségvetés tárgyalásához fogjon. Simán tárgyalja-e a Ház ezt a költségvetést? A Ház elé terjesztik-e a kiegyezési javaslatokat? Hajlandó lesz-e a Ház azokat a kvótajavaslat nélkül tárgyalni?

Lehetséges lesz-e a legutóbb felmerült eszmét, az egyévi provizoriumot keresztül vinni, vagy mégis fel kell majd mondani a vám- és kereskedelmi szövetséget? Ennek folytatásáért ideje előtt felosztják-e az országgyűlést, vagy megtartja a Ház működő képességét törvényes határidejéig?

E kérdésekre utolsó fórumon a magyar képviselőház maga adja meg a választ. A kormánynak a nemzettel szemben teljesíteni való kötelességei vannak és azok teljesítésében nem szabad magát semmi által sem gátoltatni, semmi tekintet által sem befolyásoltatni. A függő kérdések kedvező elintézéséhez meg fogja találni az utat és módot és egyszerűen a képviselőházra bizza a csatátér meghatározását. Ha ezeket az ügyeket, a kérdések egész komplexumát a választók elé akarják vinni, a kormány oda is követni fogja a pártokat és győztesen megállja a harcot. Vagy ha a mostani Ház magának akarja biztosítani a kiegyezési tárgyalásokat, a kormány akkor is helyet áll és teljesíti kötelességét.

Döntsön tehát, a hogy és mint felett az utolsó fórum. A dolog lényege a szabadelvű pártra és kötelességtudatára lesz bízva.

Be akarja-e Ausztriában is vallani, vagy sem, mindegy; köztudomású és már az eddigi tárgyalásokból is látható, hogy szilárd és biztos jogalapján sikerült a Bánffy-kabinetnek Magyarország érdekeit elismerésre méltó módon és teljes mértékben méltánylásra emelni. Innen ered az osztrák kabinet renitenciája és az a törekvése, hogy más téren jusson előnyökhöz, mint pl. a kvóta felemelése által. Ellenzéki pártjaink azonban nem akarják látni ezt a körülményt s nem akarják elismerni a kormány érdemeit. Itt is, mint Bécsben, az elérhetetlen után törnek és zavarokat okoznak ott, ahol támogatni kellene. Bánffy miniszterelnök méltó lesz a nagy feladathoz, — így végzi be cikkelyét a „Pester Correspondenz“ — melyet maga elé tűzött, győztesen végig harcolja a harcot, ha majd beszélt az utolsó fórum.

Megtörtént

(Dráma prózában.)

Írta: D'Amant Leo.

Sehol annyi vad a cserjében, mint nálunk . . .
Sehol annyi vadász leiben, mint nálunk . . .
Ez a szerelem

I.

Damó Leo második fegyvergyakorlatának a derekán volt, amikor egy őrző alkalomával módfelelt megszomjazva, az utmenti kastély kapuján befordult 12 huszárával és a hús, árnyas udvarban „abszint“ kommandirozva, pihenőt tartott. Maga ezalatt a tornácra nyíló ajtó felé haladt, amikor egy gyönyörű, 17 évesnek látszó, neglizsébe bujt kis babát pillantott meg, ki üdvözlésére jött.

— Csokolom kezeit — Damó Leo vagyok, a 19-ik huszár-ezred tart. hadnagya. Jobbját katonás negédséggel sapkájához emelé, mialatt alpakka sarkantyuit amugy huszárosan verte össze.

— Örvendek — szólt a kis lány. Önök igen tiszteit olvasóim annyi iruló-piruló lányról olvastak már, hogy kis fantáziával maguk elé varázsolhatják a képet.

— Egy korty vizet, bájos angyal, — ha azt nem akarja, hogy szomjan haljunk.

— Egyedül vagyok teljesen, nem tudom szabad-e, nem-e, de a szívem, a lelke — sietett magát helyreigazítani — nem engedné, hogy

— Ugy-e? tudtam! kiáltott a had-

nagy s egy ugrással benn volt vad szomjúsággal felhőrpinté a nyújtott pohár tartalmát és aztán kissé kihuzta magát, leült.

A kis bakfis lány nem tudta mint csinálni, látszott, hogy hasonló helyzetben még nem volt, vele szemben foglalt helyet . . . és nem szólt egy szót sem.

II.

Adva van egy huszártiszt . . . meg egy egyedül otthon lévő kis leány; nem nagy problémát megfejtő tehetség kell ahhoz, hogy ki-ki etalálja, mi történt.

A hadnagy nem ment rekognoszálásra, mint ez a parancsban volt, sőt ellenkezőleg, a legényeit a eselédség lakosztályaiba helyeztette el, maga pedig meghívás nélkül a kastélyban maradt egyedül a kis lánynyal.

Csók, ölelés, suttogás volt — quantum satis.

De mint minden a világon véget ér, úgy e meunországbeli állapotok is megszűntek; hazajöttek és a kisasszonynak, Rózsikának, ismét vissza kellett vonulnia lakosztályába — a gyermekszobába, mert tudni való, hogy — nem akarunk diszkrétek lenni, így hát csak a keresztnevét áruljuk el, Rózsika a gyermekek felügyeletével volt megbízva.

Fogadkozások, esküvések, „Visszatérek“, enyém, tied és a többi, eléggé ősmert kitételek, hiány nélkül elmondattak mindkét rész-

ről. Pár percz mulva „Vigyázz“, Indulj“ s csak a távolodó kavalkade, patkó dübörgése volt hallható.

III.

A fegyvergyakorlatok is véget értek. A kevéssel ezelőtt még harcra kész ifjak mind visszatértek csendes családi otthonukba, vagy polgári foglalkozásaihoz, szóval minden a régi kerékvágásba ment.

Damó Leo még néhányszor átlátogatott az ő kis Rózsikájához, midőn egy szép napon arra ébredt, hogy a leány a kastélyból eltűnt, nem tudják hová.

Egy vén anyóka azt mondta, hogy látta Rózsikát, amint czók-mókját összeszedte, koszira ült és csak annyit mondott: megyek a halálba, nem akarom, hogy megtudják áldott jóakaróim . . . bukásomat!

Damó Leót szörnyen meghatotta ez a história; kutatott, keresett . . . hiába. Idővel elfeledte az egész dolgot, nem is gondolt már rá. Hogyne? Hisz fölvitte az Istent a dögát, tizenhét év alatt államügyész lett, az ügyészi kar egyik legtehetségesebb tagja volt, szerették is úgy főlebbvalói, mint azok a szomorú alakok, akik eléje — a vádlottak padjára — kerültek. Mert, habár szigorú volt és megrendíthetetlen, mégis ott, ahol azt helyénvalónak látta, oly humánus tudott lenni, mintha ő volna a védő-ügyvéd és nem a közvádó. A

A pénzügyi expozé.

Budapest, szept. 3.

Lukács László pénzügyminiszter egy jelentőségű beszédében szakszerű felvilágosításokat és magyarázatokat adott, melyek kétségkívül az egész országban jogos feltűnést, sőt szenzációt fognak kelteni. És ez a siker nem a magyar állami pénzügyeknek és az államháztartásnak a legnagyobb szabadsággal és bámulatos világossággal előadott helyzetéhez fűződik, hanem ama nyilatkozatok következménye az, melyeket a pénzügyminiszter azokra a kérdésekre vonatkozólag tett, melyek eleve a maguk számára igénylik a közérdeklődést és melyeket közönségesen „kiegyezési tárgyalások” gyűjtőnévvel jelölünk meg.

A képviselőház éber figyelemmel kísérte a pénzügyminiszter fejtegetéseit, melyeket a feszült figyelemben és csendben mindennél egészen jól lehetett hallani, jóllehet a miniszter beszélő-szerve kissé gyenge tárgyának kolosszális feladataihoz méltan. Fejtegetéseit gyakran megszakították a tettes-nyilatkozatok, melyek a majdnem két óra hosszát tartó beszéd végével a lelkesedésig fokozódtak. Tömegesen siettek a képviselők a miniszter üdvözlésére igazán kivételes sikere alkalmából és a legelső üdvözlők azok voltak, akik a nagy munkát, az óriási szorgalmat és fáradhatlan kitartást, melyekről az expozé fényes bizonyítványt adott, méltányolni tudják.

Az 1897. évi költségelőirányzat lényegében olyan, mint az idei. Számokban beszélve, az állami rendes kiadások 3·8 millióval emelkedtek. A végeredmény főösszegei ezek: a rendes kezelésben 23·9 millió bevételi többlet mutatkozik, a rendkívüli kezelésben 23·8 millió bevételi keveslet. Míg tehát a rendes kezelés közel 24 millió forint pluszt mutat fel, az 1897. évi előirányzat 87·635 forint felesleggel záródik, mely lényeges összeggel múlja felül az ideit.

A gazdaságilag kedvezőtlen előző év után, melyben Magyarországnak csak közpénzügyi

aratása volt; oly év után, melyben az összes nyereségek veszítettek értékükből és a legkülönbözőbb állapotbetegségek és egyéb viszontagságok mellett még krach is volt a pénzügyi spekulációban, mely devalvált minden mozgó értéket: ilyen év után senki sem esodalkozott volna, ha a magyar pénzügyminiszter kedvezőlenebb költségvetéssel kénytelen az ország elé lépni. Hogy pedig ez nem lett szükséges, az azt bizonyítja, hogy Magyarország pénzügyei szelesebb és biztosabb alapokon nyugszanak: kedvezőtlen események, melyek egyes gazdasági tényezőket érnek, nem képesek azt lényegesen befolyásolni.

A költségvetés részleteire és az egyes tárczákra még visszatérünk.

Beszédének nagy részét a kiegyezési tárgyalásoknak szentelte a pénzügyminiszter és itt első sorban azt a kabinet nevében tett nyilatkozatát említjük, melyet a „Pester Correspondenz” közlése alapján már több héttel ezelőtt volt alkalmunk reprodukálni: a kormány az osztrák kormányval a kvótá tárgyában egyáltalán nem tárgyal, sem ígéretet nem tett, sem kötelezettséget nem vállalt bármely irányban. Az ellenzéki sajtónak minden erre vonatkozó közlése alap-talan, üres koholmány.

Ugyancsak a „Pester Correspondenz” forrása révén módunkban volt ama sikereket jelenteni, melyeket a kormány a fogyasztási adók és az állategészségügyek terén elért. A fogyasztási adók jövőre azt az államtól illetik, amelynek területén a megadóztatott cikkek fogyasztatnak, az állatforgalom tekintetében pedig a megállapodás alapján Magyarország ugyanolyan elbánás alá kell, hogy essék, mint az osztrák belföld. A fogyasztási adók visszatérítésénél, ha Magyarország évtizedek óta nagy igazságtalanságot volt kénytelen tűrni, a magyar állam sikere eklatánsabb. Míg eddig a fogyasztási adókat a közös vámbevételekből térítették vissza és így Magyarországnak törvénytelenül oly árak után is

vissza kellett térítenie az adót, melyeket Ausztriából exportáltak, jövőre a vámrestitució mindegyik állam terhére külön történik.

A Tirolban szedett helyi gabonavám megszüntetésére nézve az osztrák kormány kötelezettséget vállalt.

A valutarendezésre nézve az osztrák pénzügyminiszterek mindig nehézségeket okoztak. Most sikerült a készletek felvételét kölcsönös megállapodás útján meghatározni és ha ez a terminus nincs is naptárilag megállapítva, a készletek felvétele a kormányok akaratára és elhatározására alól mégis el lett vonva és oly feltételektől tételt függővé, melyek nem esnek egy miniszter, vagy egy kormány hatalma alá!

A bankkérdésben függőben vannak a tárgyalások és ezért Lukács pénzügyminiszter csak ama követelmények felől nyilatkozhatott, melyek nélkül a magyar kormány a bankszabadság meghoszabbítását nem ajánlhatta. Ezek: a paritásos vezetés a legmagasabb állásokban; a kormány befolyásának és ellenőrzésének joga; elég és kielégítő hitelengedélyezés magyar hitelkeresők számára és végül, miután a bankszabadság értéke mind nagyobb lesz, az állam nagyobb részesedése a bank tiszta nyereségében.

Nyilatkozott a pénzügyminiszter az ezüstkurráns kérdéséről is és eloszlott minden kételkedő aggályt; nyilatkozott a sőbánya-jegyek beváltásáról, ami osztrák részről elvállalt kötelezettség; továbbá 112 millió forint államjegy közös beváltásáról, melynek fejében részben 30 millió forint erejéig 5 koronások fognak forgalomba bocsáttatni.

A pénzügyminiszter beszéde heteken át foglalkoztatni fogja Magyarország közvéleményét és nem fogjuk elmulasztani folytatólagosan méltatni ezt a legelőkelőbb állam-eseményt.

P. Corr.

ridég betűket — melyek a törvénybe foglalva — néha olyképp magyarázta, applikálta, hogy azok mintha életre kelnének, jóságos, kegyes életre

Nagy pör volt az is, és érdekes, amelyre a végtárgyalást is már kinttette az elnök. A közzéadott Damó képviselte. Alaposan áttanulmányozta az iratokat, amelyekből kivilágolt, hogy özv. Karvi Péterné 18 éves fia Karvi Leó éjnek idején orozva meggyilkolta. A fiu töredelmes vallomásban van. Bevallotta, hogy öntudatosan, előre megfontolt szándékkal közeledett édes anyja ágya felé, hogy éjnek idején orozva löjje le. „Egy fiatal, 20—22 éves huszártiszt arcképét — ugymond — szorongatta kezeiben, csókjai-val halmozva el azt, valahányszor megleptem s ha megkérdeztem, ki legyen ez a magam korabeli ifju, nagy zavarodottan azt felelte, hogy egy ifjukori ideálja, vagy nem tudom miye... De engem nem hagyott az a tudat, hogy az én édes anyám magának szeretőt tartson, hozzá még ilyen siheder gyermekarcu, czifra, csillogó ruhájú hadnagyocskát. Nem akartam tovább magamat sanjargattatni, eltökéltem, hogy véget vetek utálatos életének. Magam eilen úgy is fölösleges lett volna fegyveremet irányitanom, önként jelentkeztem, s tudom súlyos beszámolás alá eső tettem érdembeli jutalmát.”

A végtárgyaláson a két szuronyos ór ál-

tal elővezetett Karvi Leó ugyane valómását megerősíté, azt kérte még, hogy minél előbb vessenek véget ennek a hercehurczának, ő mar megunt élni.

A közzéadott gyönyörű beszédben esetelte azt a borzasztó elfajultságot, eivetemültséget, mely ahhoz szükségeltetik, hogy egy gyermek az anyját ily gyalázatos módon ölje meg s végül arra a konkluzióra jutott, hogy az ilyen embert, a társadalom sőpredekét ki kell végképp irtani, nehogy másokat is megmetelyezzen; kérte a vádlott halálra ítéltetését.

A védő-ügyvéd felhozott minden rendelkezésre álló argumentumot, s a vád- és védbeszéd után a törvényszék visszavonult ítélőhozársra, hogy egy kis negyedóra letelte után ismét megjelenjen és Ő Felsége a király nevében kijelentse, hogy Karvi Leót szándékos emberölés vétke miatt a törvényszék vétkesnek találta és tekintettel ama körülményekre, hogy enyhítő körülményt, melyet esetleg méltányolni lehetett volna, egyet sem találtak, ellenben súlyosbító egész sereget, tehát a legnagyobb büntetést, a kötélt által való halált tartották megítélendőnek. A vádlott nagy egykedvűen hallgatta végig a hosszú indokolást, és végül az elnök felszólítására erős hangon azt mondta: megnyugszom a kir. törvényszék böles ítéletében.

— A kir. ügyész ur? kérdé az elnök.

— „Megnyugszom.” Volt a válasz.

— Tek. kir. törvényszék! — hozalkodott elő Karvi Leó, — nem tudom, van-e jogom még egy néhány szó erejéig türelmüket igénybe vennem, de nem lesz érdektelen, amit elmondandó leszek.

— Beszéljen, de csak röviden — szólt az elnök.

— Most jogerősen el vagyok ítélve, elmondhatom azt is, hogy azt a fényképet, mely örült vakságomban édes jó anyám halálának közvetlen okozója, megtaláltam. Megtaláltam, bár ne úgy lett volna. Istenem, Istenem, mit tettem! A kép itt van — s ezzel kabátja belső zsebéből kivett egy elmosódott kopott katonafejet, melynek hátlapjára csak ez volt írva:

„Szeress — Szeretlek.

Leó.”

Alól pedig czeruzával a pontos dátum.

— Hát mért nem mondta ezt előbb?

— Mert az esetleg enyhített volna az ítéletet, s éppen ezt nem akartam.

Az elnök elvette a fényképet, s meggyőződött a fiu állításának valóságáról, s így kézzel-kézre ment, míg végre az ügyészhez jutott.

— Szent Isten! — kapott a fejéhez Damó Leó — hisz ez az én képem, Rózsikának adtam ezelőtt 18 évvel. „Gyermeke-

Papválasztás.

A dr. Nagy Károly lemondásával üresen maradt nagyenyedi papi állomást csak f. évi augusztus hó 31-dikén lehetett választás útján betölteni.

A választás vezetésével Szász Domokos ref. püspök személyének helyettesül Sándor János egyházmegyei esperes s miriszlói lelkész jelölte ki, ki a választási előzmények elintézése után augusztus 31-dikére délelőtt 10 órára tüzte ki a választást a városháza üléstermében. Ezt megelőzőleg ugyancsak a választást vezető esperes úr tartott rövid alkalmoszerű imát a ref. templomban, melynek mindkét bejárata éppen most van stilszerű kijavítás alatt.

A választásra megjelent választó közönség sorában ott láttuk Zeyk Daniel főispánt, ugy is, mint a Bethlen-főiskola felhatalmazottját, Csató János vármegyei alispánt, Gáspár Jánost, egyházunk főgondnokát, Kovács Gyula polgármestert, mint egyuttal Nagy-Enyed város felhatalmazottját, Szilágyi Farkas idősebb lelkészt, a nagyenyedi értelmiség és polgárság igen sok tagját. Nők azonban, kik között szinten van néhány választó jogosult, talán a dolog újdonsága, vagy talán a női nemet előnyösen jellemző tartózkodás miatt, szavazati jogukat nem érvényesítették, tudván, hogy a közhangulat jelöltje fogja az ő tényleges hozzájárulásuk nélkül is elnyerni az összes szavazatokat.

Sándor János elnöklő esperes rövid beszéddel nyitja meg a választó gyűlést, azt emelven ki különösen, hogy a jó lelkész a terjedő vallásos közöny dacára is még mindig nagy hatást gyakorolhat s a tapasztalat szerint gyakorol is a közélet nemes irányu alakulására és fejlődésére, tudományos képzettsége, erkölcsös példaadása, rendszeretete, munkas élete és híveinek, valamint a társadalomnak közjára és elomentele iránti érdeklődése által. Kéri azért a szép számmal megjelent választókat, hogy legjobb meggyőződésüket követve, a 16 folyamodó közül, kik a megkívánt minősítésnek valamennyien megfelelnek, és mint ilyenek mindannyian

fiam . . .” suttogta, s leszálit emelvényéről, hogy a csodálkozó vadlott felé közeledjen. Az elnök-bíró nem tudta mire magyarázni a közvádoló hirtelen ellágyulását s oda szolt:

— De ügyész ur

— Ugy?! — és fölegyenesedett és az egyik szuronyos őrt maga mellé intve, kiadta neki az új fogolyszámot, melyet az elítelt számára regisztrált és szigorú, kemény hangon rendelkezett: — 1763, adják át a fogházfelügyelőnek, hogy még a mai nap folyamán vitessék a siralombázba; értette? Mehetnek. — Könyörögném, a képet . . . szolt a falfehér elítelt, ki már minden inában reszketett, el akarom vinni magammal még az utolsó utamra is, ha én függök, sorsom és anyám sorsának értelmi szerzője osztozkodjék legalább sorsomban, ha már nem tudtam kilétét kipuhatolni. — Itt van, vigye, förmedt rá az ügyész, mialatt a kemény, köszívű embernek egy könyecsepp jelent meg szemében — ki tudja, hány év óta először?

A szegény fiut elvitték — azóta se látták, felakasztották, — a kegyelmi kérvény, melyről senki sem tudta, hogy ki írta, két nappal az ítélet végrehajtása után érkezett le, az akasztófát 10 évi fegyházza változtatták át, — de hát már késő volt.

jelöltetnek is, a legméltóbbat s az egyház javának leginkább megfelelőt válasszák meg.

A választó közönség erre Sándor Jánost élteti egyhangulag. Felteszi erre a kérdést, hogy kívánja-e a választó gyűlés szavazással megejtetni a választást. Miután ismételt felhívásra sem kívánt szavazást, hanem mindenki Jancsó Sándort éltette: a választási elnök Jancsó Sándor enyedi theologiai rendes tanárt egyhangulag megválasztott enyedi papnak nyilvánítja, miről úgy a főtisztelendő ref. püspök úr, mint a megválasztott hivatalosan fog értesíteni. Félórára a gyűlést a választási jegyzőkönyv megírása miatt felfüggeszti.

Ujból meguyitván a gyűlést, a választási jegyzőkönyv felolvasatott és helyben hagyatott. Gáspár János főgondnok köszönetet szavaz a választó gyűlés nevében az elnöklő esperesnek, ki e tekintetben szerényen hárit el magától minden kiválóbb érdemet és a választókra Isten áldását kérve a gyűlést bezárja. Mi pedig örömtünknek adunk kifejezést e szép renddel és egyetértéssel lefolyt választás felett, és kívánjuk, hogy az egyházközség és a megválasztott új pap vállvetve munkálják az egyház közjává.

Vegyes hírek.

— **Dr. Madarász Gyula** nemzeti muzeumi ör nevével együtt Csató János alispán vendégekképpen városunkban időzik.

— **Török Bertalan**, lapunk szerkesztője, pár hétre szabadságot nyervén, nevével együtt Budapestre utazott.

— **Kinevezés a kolozsvári egyetemre.** A m. kir. közoktatásügyi miniszter ur néhai dr. Kanitz Ágost helyét dr. Istvánffy Gyulával, a magyar nemzeti muzeum órével töltötte be ideiglenesen.

— **A két kaszinó egyesítése** czéljából a polgári olvasó-egylet f. hó 3-án délután 5 órakor tartotta meg közgyűlését Török Dániel elnökle alatt. Azon feltételeket, melyeket a választmány előkészített, a közgyűlés egyhangulag minden vita nélkül elfogadta s elhatározta, hogy erről a nagyenyedi kaszinó választmánya, illetőleg közgyűlése értesítendő; azon esetben, ha a kaszinó ellogadja a feltételeket, a választmány az egyesülés további eszközése iránt megteszi a szükséges lépéseket. Az egyesült olvasó-kör helyiségei a városház mellett épült új ház szép, tágas szobáiban lesznek, s úgy látszik, hogy Szent-Mihály napjára az átköltözés meg fog történni.

— **A megyei központi választmány** f. hó 3-án délelőtt Csató János alispán elnökle alatt gyűlést tartott. A felszólamlásokat, kettő kivételével, figyelembe vette.

— **Szabad erdői kirándulás.** Régi szokáshoz híven az idén is e hó 4-én kellemes és mindenben sikerült kirándulást rendezett városunk néhány intelligens családjá. Férfiak és hölgyek vidám csoportja tett turista kirándulást a „Pilis“-re, köztük dr. Madarász Gyula nevével, dr. Werner Gyula régi kedves barátunk, Kovács János tanár nevével, dr. Szabó Péter nevével, mind Budapestről. A társaságnak egyik része pénteken reggel a szép rózsá-mező felkeresésére indult; onnan visszatérve, ami Samu bácsink által készített ebédhez ültek, miről bátran elmondhatjuk, hogy izletesebb ételeket még itthon sem eszünk. Jó kedvben, pohárköszöntésekben sem volt hiány. A kedélyes ebéd délután 5 órakor ért véget, a

mikor a társaság tagjai kocsijokra ülve, egy kellemes kirándulás élményeivel gazdagodva tértek vissza N.-Enyed városába.

— **Theologusok tiz éves találkozója.**

Az 1896-ban Nagy-Enyeden végzett theologusok folyó hó 1-én városunkban tiz éves találkozózt tartottak. Megjelentek a találkozózon Ferenczi István zalathnai, Péter Antal mező-nagycsányi, Teleky Zsigmond b.-bo-esárdi, Hatházi Ferencz kidei, Jakab Károly benedeki, Sipos Gyula horzási lelkészek. Az elmaradtak elháríthatlan akadályok miatt táviratilag mentették ki elmaradásukat. A megjelentek a találkozást azzal ünnepezték meg, hogy Ferenczi Istvan ismertette az egykori tanulóársak eletrajzi adatait, családi állását, egyházi és társadalmi működését; Péter Antal pedig az elhalt tanulóársak: Józsa Zsigmond, Z. Kiss Albert, Csákány János, Csíszér Dániel és Gáspár János élet-történetét. Azután az egybegyűltek testületileg meglátogatták a tiz év óta elhalt tanáraik és tanulóársaik sírját és az egyetelen még életben levő, már nyugalmazott Garda József theol. tanárt. A találkozó emlékezetesebbé tételére az egykori tanulóársak elhatározták, hogy tiz év múlva azok, kik közülök életben maradnak, ismét összegyűljenek és egyuttal gyűjtést kezdeményeztek az elhalt tanulóársak jeltelen sírjának megjelölésére. A gyűjtés vezetésére s a további intézkedések megtételére Ferenczi István zalathnai lelkészt bízták meg. —n.

— **Körjegyző-választás.** A mult hó 29-én borbándi körjegyzőnek egyhangu felkiáltással s nagy lelkesedéssel Versényi Károly eddigi helyettes jegyző választott meg. Az új körjegyző lakásán délben ebédet adott, amelyen a környék előkelőségéből körülbelül 30 személy vett részt; vig zenező mellett a társaság késő estig volt együtt.

— **Öngyilkosság.** Mint lapunk mult számában említettük, augusztus 31-én délután a nagyenyedi sétateren egy ismeretlen öngyilkost találtak, kinek kilete akkor még nem volt megállapítható. Azonban az öngyilkosnál találtak egy postai vevényt, minek alapján ki volt nyomozható, hogy az öngyilkos egy brassói igen derek család tagja, Leitinger Mórnak hívják és testvéröccse Leitinger Józsefnek, a brassói népbank igazgatójának. Öngyilkosságának oka betegség.

— **A millenniumi kiállításra** Gyula-Fehérvárról folyó hó 1-én Kádár Miklós városi tanácsos és ipartestületi titkár vezetése alatt 30 iparos utazott fel Budapestre, az ezredéves kiállítás megtekintése végett.

— **A vigszínház új darabjai.** A vigszínházban az eredeti és idegen darabok egész serege várja előadatását a közelgő őszi és téli évadban. Az eredeti darabok közül mindenek előtt azok fognak sorra kerülni, ameyek a vigszínház kétezer koronás pályázatán feltűntek és dícséretet nyertek. Ilyenek: Gerő Károly „Rózsaszínű levelek”; Follin usz Aurél: „A nagybácsi”; ifj. Bokor József: „A zürzavar” és Szabó József „Hir-harang” című vigjátékai. Ezeknek mind sorát kerítik a közelgő színházi évadban. A fordított idegen darabok közül bemutatásra kerül első sorban: Bracco Robert „Hűtlen asszony” című darabja, amelyre már is nagyban készülnek. Ezután Földalda verses vigjátéka „A talizmán”, továbbá a „Léthe vize” című angol bohózat, a már előre is hírneves „Trilby” és a „Niobe” című darabok kerülnek sorra. Mind-ebből látható, hogy a vigszínház igazgatósága bőven gondoskodott arról, hogy a kö-

zeigő színházi évadban el legyen látva újdonságokkal.

— **Perfilado.** Ami a brüsszeli és antwerpeni csipke Belgiumnak, az a perfilado Mexikónak. Finom csipkefaj, amelynek filigrán és bouyolodott munkájához nagyon értékes a mexikói asszonyok és leányok. Főtelepe a perfilado-iparnak Matamorras, ahonnan évenként sok ezernyi dollár értékű csipkét szállítanak külföldre. A finomabb fajta nagyon drága, mert egyetlen perfilado előállítására egy esztendő vesz igénybe. Legtöbb időt rabol el az asztal- és ágyterítők készítése. Zsebkendőket is készítenek, még pedig selyemből s egynek ára egész huszonöt dollárig felszökik. Vékony, finom tükkel dolgozzák fel a legjobb fekete anyagot. Matamorras összes nyilvános iskoláiban tanítják a leányokat a perfilado készítésére és innen van, hogy ezeknek a szebbnél szebb csipke-holmikkal előállítását minden matamorasi leány és asszony tudja. Ha az idegen végighalad ennek a régi történelmi nevezetességű városnak szűk utcáin, csodálkozva nézi a rácsos ablakok mögött guggoló nőket, akik fejüket majdnem térdeikre hajlítva dolgoznak az ölükben fekvő kereten és tüzelik össze a gyönyörű mivű csipkéket. Nehéz és halátnak munka pedig, mert alig jövedelmez átlag naponként 15 centet.

— **A vándorló guillotine.** A nyakmetező eles kés költözködni indul Párisban. A Place de la Roquette-re vontatták dühöngő, nagy, erős csülkü mókányokkal eddigelé, előestéjén annak a napnak, a mikor Deibler „mester”, a párisi hóher munkát talált. A Place de la Roquettehez most hűtlen lett az ő veres nevezetessége. A rendőrség ugyanis utját akarja állani annak, hogy kivégzésekkor nagy neptömög verődjék össze, amely akadályozza a functionáriusokat és nem ritkán zavart is csinált. A külvárosok végén jelölt tehát ki egy másik helyet, a Saint-Jaques vámsorompó közelében, és oda viszik majd ezentúl a guillotine-t. A place de la Roquette lakóinak ez nagy anyagi veszteséget jelent mert a szenczációra ehes párisiak borsos árakat fizettek a körülfekvő épületek ablakaiért, csak hogy jól lássák a kivégzést. Olyik ablaknak 200 frank volt a fix ára. De nagy kár ez az elárult terep tanyát ütött csapszéknek is. Ezeket már napokkal a kivégzés előtt megszállották a hóherlegények, barátikkal és más kíváncsiakkal egyetemben és ki nem mozdultak onnan, amíg Deibler mester nem végzett az elitéttel. A szegény korcsmárosok teli jajgatják most a Place de la Roquette nagy keservükkel. Ugy is már rosszul ment üzletük, mert az új elnök nem igen sok halálítéletet ír alá — most pedig elveszik tőlük legjobb vendégeiket és üzletük legjobb czégerét! És elmékednek régi szép időkről, amikor ajtajok előtt egy Pradott, egy d'Eyraud-t végeztek ki és amikor hangos és tele volt a most csöndes, panaszos csapszék . . .

— **Fenyő kisasszony.** A név egy kissé exotikus, de hát a ki viseli, az is ott él messze keleten, az exotikumok hazájában, Japánban. Nem is egy leány neve, hanem soké, más ilyen hangzatos elnevezésekkel egyetemben, amilyen például „a kis hó”, vagy a „tavaszi virág”. A japán tánczosnőknek a neve ez, akikről érdekes dolgokat olvastunk egy külföldi lapban. Már kora gyermekéskorban kezdik őket táncolni tanítani; legtöbbször szegény sorsú szülőkől veszik meg 20—25 dollár áran a csinosabb, formásabb leánygyermeket, akik aztán vevőjük teljes

tulajdonává lesznek. Ha megtanultak énekelni és táncolni, akkor elviszik őket kávéházakba és ma mulató helyekre, hogy ott bemutassák a publikumnak és főleg műértő és Terpsychore-szerető japán mecenásoknak. Akkor azután kibérlik őket egy-egy órára privát házakhoz és a tehetségesebb geishák (ez a nevük) a napnak majd mindenik órájában máshol énekelnek és táncolnak. A sorsuk hasonlatos a páriák sorsához és az a reményük és jövőndő boldogságuk, hogy akad egy kiválóan pazar kezű mecenás, aki megváltja őket gazdájuktól. A geisha ilyenkor aztán nem jár többé sem nyilvános helyre sem privát házakba énekelni, hanem egynek énekel és táncol csak. Természetesen ez nem tart soká és egy pár hét vagy hónap múlva újra megjelenik a geisha a kávéházakban.

— **Quanilo.** Ez a furcsa nevű fiatal ember a dahomeyi ex-királynéának, a számalomra méltó Behanzinnak a fia. A neve abból az alkalomból került az újságolvasó közönség elé, hogy a martiniquei Saint-Pierre intézet évről-évre a fenséges urfi díjat és jutalmul koszorút nyert. Maga a fenséges apa övezte azt fel homlokára, könnyen érthető büszkeséggel. Behanzin az ünnepi alkalomnak megfelelőleg ünnepi kísérettel jelent meg az intézetben. Vele volt az egyik minisztere Adamedian, három felesége és két kisasszony leánya, akiknek nem fölöttébb eufonikus neveit érdemesnek találjuk ide iktatani: Vilo-Toté, Etian-I, Manoussonai, Alopanou és Mécouillau. A fejedelmi hölgyek szeretettel csókolták meg Quanilót, aki őt első és négy második díjat nyert. Behanzin fiát valószínűleg valamelyik párisi intézetben fogják tovább neveltetni.

— **Paprika Jancsi története.** Lassan-lassan még a Paprika Jancsik hazájából — ahol arlecchinóknak hívják őket — Olaszországból is kivesznek ezek a vig fizkók, akik már a tizenhatodik században fejedelmi udvarokat mulattattak, uralkodók kegyeivel díszkedhettek. Manapság már csak a legalsóbb rendű vidéki városi színházakban, a vándorló „göklerek” tanyáján vonják meg magukat s nem sok idő múlva az utolsó pagliaccik is letűnnek a föld színéről. Igen szomorú sors vár a szegény arlecchinókra, akiknek a történetét megírta mostanában Darro florenzi író. — Különösen érdekesek az okmányok között Tristan Martinellinek, a leghíresebb olasz arlecchinónak a levelei, aki a tizenhatodik század végén és a tizenhetedik elején élt s akinek dicsősége bejárta egész Itáliát. Tristan Martinelli 1556-ban Mantuában született. Harminckét éves korában már a madridi udvarban találjuk, ahol a király legkedveltebb arlecchinója ő volt, nemsokára pedig a toskánai nagyherceg vette magához. 1613-ban Párisban játszott. A francia nép nagy tisztességben részesítette és elhalmozta arannyal, kincsekkel. Szülővárosában halt meg 1636-ban, mint Mantuának egyik leggazdagabb és legbecsültebb polgára. Ez a híres Paprika Jancsi a legmeghittebb viszonyban, barátságban állott korának uralkodó fejedelmeivel. A toskánai nagyherceg, a mantuai herceg és bitoros, a szavojai hercegek, a francia uralkodó család tagjai úgy bántak vele, mint házuk jó barátjával. Amikor első fia született, a híres arlecchino a mantuai herceget kérte meg, hogy az uralkodó család egyik tagja legyen a gyermek keresztelője és a herceg Margit trónörökösnet, a spanyol király unokahugát jelölte ki erre a diszes tisztségre. A második fia születése-

kor a francia királynét kérte föl keresztanyának, amire Medici Mária sajátkezűleg a következőleg írta Tristan Martinellinek: „Bizony mondom neked, hogy kívánságodat örömet teljesítem.” Nevezetes az a levél, amelyben az arlecchino harmadik fiának születéséről ír a mantuai bitorosnak:

„Vercelliben találtam Carlo Emánuel, a savoyai herceget. Azt mondotta nekem, hogy nagyon szívesen lenne komám. Haboztam, nem fogadtam el mindjárt az ajánlkozását, de később megdöntöttem, hogy megörömlhatna, ha nemet mondanék. Így aztán bevettem őt is a komaságom közé. Nem kicsiny tisztesség rá nézve, amelyben őt részesítettem.”

Igy írt a tizenhatodik század nagyképi Paprika Jancsija.

Martinelli, mint minden későbbi arlecchinó is, rögtönözte szerepeit s így vele szállottak a sirba híres mondásai.

— **A boldogtalan humorista.** Azt a férfit, akinek millió és millió ember annyi derült órát köszön, ismét nagy csapás érte: Mark Twain, a nevető filozofus ismét keserű könnyeket ont. Miután nem régen egész vagyonát elveszítette és dicsőséges élete alkonyán újra rászorult a kenyérkeresésre, ezuttal a végzet még érzékenyebb fájdalmat okozott neki: legidősebb leánya, Olivia, hirtelen kimult agyhártyagyulladásban. Mark Twain, a ki az utóbbi időben nagyon megöregedett, néhány hét óta Angliában tartózkodott, hogy kipihenje magát. Guildford (Surrey) falusi csöndességében nyugalmra akart szert tenni; most az Amerikából érkezett gyászír kiragadja tuskulanumából.

— **Az angol posta logikája.** Érdekes újítást hozott be a napokban az angol posta. A fekete szegélyű levelezőlapokat ugyanis ezentúl leveleknek tekintik és megfelelő értékű bélyeget ragasztat rájuk abból az okból, mert a fekete szegély azt mutatja, hogy a levél feladója — gyászban van. Csodálatra méltó logika, amelyben csak éppen logikát nem lehet találni.

— **„Plasticon”,** ez a fiatal vállalat, amely az ezredéves kiállítás látványosságai közt az első, ma már találkozó helye a vidékieknek. Ötven krajezáért káprázatos látványosságot nyújt a látogatóknak.

Meteorológiai jelentés szept. 2-től szept. 5-ig.

Nap	Óra	Légnyomás 700	Hő	Szél iránya és erőssége	Borulat	Csapadék	Hő Napi max. min.
7	65.0	+15.8	—	0	—		
2	62.8	+24.5	N ₂	1	—	+25.0	+11.8
9	63.9	+16.5	—	0	—		
7	64.4	+15.2	NW ₂	0	—		
3	62.2	+26.5	—	1	—	+27.5	+12.5
9	63.8	+17.2	SW ₂	0	—		
7	64.7	+17.0	—	0 ●	0.2		
4	62.1	+26.0	N ₂	8	—	+28.5	+14.8
9	63.1	+19.6	—	1	—		
7	62.7	+16.8	—	0	—		
5							
9							

Kilátás: Meleg idő közeledő borulással és esővel.

* A légnyomás tenger színére van átszámítva. — Hő C^o. fokokban. Szél iránya: N = észak, S = dél, E = kelet, W = nyugat. Szél erőssége = 1—10-ig. Borulat foka = 1—10-ig. Csapadék mennyisége milli méterekben értendő. ● = eső, * = hó, ▲ = jég, △ = dara.

Szeptember—december hónapokra új előfizetést nyitunk a „Közérdek”-re 2 forinttal. Felkérjük olvasóinkat lapunk támogatására. Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalhoz küldendők.

Közgazdaság.

Selyemtenyésztésünk és selyemiparunk fejlődése 1880-tól 1895. évig.

(Vége.)

Kiállítási csarnokunkban tovább haladva, elérkezünk a tulajdonképpeni selyemipar-kiállításához.

A selyemipar három részből áll, t. i. a selyemgombolyítás, a selyemsodrás és a selyemszövésből.

A selyemgombolyítás oly szoros kapcsolatban áll a selyemtenyésztéssel, hogy a selyemipar ez ágának meghonosítását az országos selyemtenyésztési felügyelőség saját feladatának tekinti.

Ellenben a selyemsodrás és szövés oly műveletek, melyek a selyemtenyésztési felügyelőség feladatán kívül esnek, és hogy kiállításunkban ezeket az iparágakat is bemutatjuk, ennek oka abban rejlik, hogy az ügy érdekében állónak tartjuk az egész selyemtenyésztést és selyemipart, a petekészítéstől kezdve a kész selyemszövetig, minden részletében bemutatni.

Ami a selyemgombolyítást illeti, ez úgy történik, hogy a gubókat 50—60 fok R. meleg vízben áztatják.

A szálakat összetartó enyv a meleg vízben feloldódik és a szál szabadabb lesz. Ha ez megtörtént, következik a tulajdonképpeni gombolyítás. A gombolyítás útján előállított nyers selyem minőségét súly szerint határozzuk meg. A súlyegység egy grammnak egyhuzsd része. — A szál hossza, mely a selyem minőségének megállapításánál méretik, 400 mt.

Ha a szövőgyár azt sürgönyzi, hogy 500 kiló $13/15$ -ös selymet kíván, ez azt jelenti, hogy az egész 500 kiló selyem úgy legyen fonva, hogy annak minden 400 méter hosszú szála ne legyen könnyebb $13/20$ grammnál és ne legyen súlyosabb $15/20$ grammnál.

A gyáros, az átlag 100 kiló selymet tartalmazó bálból, annak oldalaiából és közepéből egy-egy matringot vesz ki, ezeknek szálaikat 400 méter hosszú szálakra felosztja, megméri és ha jelentékeny különbözetet lát, az egész bált visszautasítja.

A selyemfonás nehézségeit fokozza még az a körülmény, hogy a gubó külső és belső rétegein a selyemszálak gyengébbek, mint a középrétegen és így ha például öt szem gubót veszünk legombolyításra, hogy teljesen egyforma vastag és erős szálakat nyerjünk, kiegyenlítésül még több mellék szem gubót kell vennünk, és ezek szálaikat az eredetileg vett öt szem gubó külső és belső rétegeiről legombolyodó szálakhoz kell fonnunk.

Ezek szerint a selyemfonás felette kétnyes volta olyannyira szembeötlő, hogy oly sok időbe való kerülését csak természetesen fogjuk találni, míg a munkásnő a selyemfonást jól végezheti, annál inkább, mert a selyem fénytüzesi czikk lévén, annak minőségére kétszeres súly fektetendő; a selyem minősége pedig nemcsak a hernyók szabályszerű tenyésztésétől és a gubók helyes gondozásától, de a fonó nőnek ügyességétől is függ.

A legnehezebb feladatok egyike volt a szükséges munkásokat eme legkényesbb iparágban alaposan kiképezni; és ha a tenyésztők oktatása és generációkon át szükséges ellenőrzése, az ezekkel járó tetemes költségek miatt, az államot illeti, — mert erre magánember vállalkozni nem képes, — akkor igen természetes, hogy a selyemfonás meghonosítása is csak az államot illeti. Kétséget nem szenved azonban, hogy az állam nem tekintheti feladatának a selyemtenyésztést és selyemipart egy saját javára jövedelmező vállalatá fejleszteni. De ha még oly kívánatos is, hogy a selyemtenyésztés és selyemgombolyítás a magánvállalkozásnak mielőbb átadassék, ez a selyemtenyésztés története tanúsága szerint, az eddig elért eredmények biztos tönkretétele nélkül nem történhetik meg mindaddig, míg az állam meg nem teremtette mindazokat az alapfeltételeket, melyek szükségesek arra, hogy néptünk a selyemtenyésztést haszonnal űzhesse az ország mindama részében, melyek arra alkalmasak, valamint addig, míg a selyemfonással járó nehézségeket el nem hárította az által, hogy kellő számban alkalmas fonónőket kiképesített.

A gubóról legombolyított selyemszál csak kivételesen bír elég erővel, hogy azonnal a szövésre alkalmas legyen. Rendszerint szükséges, hogy a szálakat egyenként sodorják, valamint hogy az egyes sodrott szálakat összefoglalva újra sodorják a végből, hogy kivált a mechanikai szövésnél kifejtett erőnek ellentállhassanak.

E műveleteket mutatjuk be a sodró gépeken, melyekkel képesek vagyunk egy méter hosszú selyemszálát négy ezerszer vagy 5500-szor sodorni.

Selyem-sodrógyár Magyarországon még nincs. Ez ipar leginkább a Svájcban virágzik, de Francia- és Olaszországban is meghonosult.

A kiállított selyemsodró gépeket Mousset gyáros ur Franciaországból, a kiállított szövőszéket pedig Déri Frigyes ur volt szíves kiállításunk érdekében átengedni.

Ezzel bemutattuk a selyemtenyésztés és selyemipar minden mozzanatát a petekészítéstől kezdve egész a kész kelmeig.

Bemutattuk a világ selyemtenyésztését és selyemiparát különös tekintettel Japánra, valamint ismertettük a selyemtenyésztés és selyemipar mai állását Magyarországon, nemkülönben a földmiv. minisztérium országos selyemtenyésztési felügyelőségének működését.

Volt azonban a felsoroltakon kívül még egy más nagy és nehéz feladat is, t. i. selymünk ismertetése a világpiaczen.

Ha sikerült megfelelő selyemfonókat létesíteni és ha sikerült a magyar selyem versenyképességét a világpiaczen kivivnunk (minek bizonyítéka az, hogy Lyonban 1894. évi nemzetközi kiállítás alkalmával a legmagasabb díjat nyerte el, aminőben az egész világon csak 10 selyemvállalat részesült), ezt első sorban Záhonyi Ritter Vilmos legelső rendű görcki selyemgyáros ama teljesen önzetlen támogatásának köszönhetjük, melyben ő az országos selyemtenyésztési felügyelőséget — ismervén törekvéseinek őszinteségét — életének utolsó perczéig részesítette; és ez által a magyar selyemtenyésztés újabb föllendülése körül magának elévülhetlen érdemeket szerzett.

Selyemtenyésztőinknek, valamint mindazoknak, kik ez ügy iránt érdeklődnek, különös beható fegyelmükbe ajánljuk a se-

lyemtenyésztési csarnok mögé ültetett szederfákat, melyek a szederfának helyes nyelését és helyes gondozását tüntetik fel úgy, mint az Olaszország különböző vidékein szokásban van. Ugyanott tüntetik fel az elő szederfa-sövény helyes művelését.

A selyemtenyésztésnél az egyedüli torhas munka a szederfalevél beszerzése. Könnyítjük meg ezt néptünknek az által, hogy közutainkat és egyéb nem használható területeinket szederfával beültetvén, lehetővé tesszük a selyemtenyésztést néptünk legszegényebbjének, kik oly területtel, hol szederfát nevelhetnének, nem bírnak.

Ez csakis a községi faiskolák rendezésével, a járási faiskola-felügyelői intézmény létesítésével és a közhelyekre kiültetett szederfák gondozásával érhető el.

Örvendetes jelenség, hogy úgy a törvényhatóságok mint a községi előljáróságok mindinkább hazafias kötelességüknek ismerik ez irányban üdvös tevékenységet kifejtteni.

De nemcsak hatóságilag, hanem magánúton is törekedjék ez irányban mindenki, már csak azért is, mert mindinkább közeledik az az idő, hogy a selyemtenyésztés terjedésével a szederfalevél pénzért értékesíthető lesz. Másrészt tekintetbe veendő, hogy a szederfa, melynek oly sok oidalu használhatóságát a kiállításán bemutatjuk, ha helyesen csonkítottuk, gyümölcsöt nem terem és megszűnik ellene az az általános ismert kifogás, hogy környékén a gabonát összetapossák.

A haladás ez irányban annál könnyebb, mert az ország selyem. felügyelősége a legutóbbi időben — a földm. minisztérium jelen vezetőjének kegyes intézkedése folytán — abba a szerencsés helyzetbe jutott, hogy nem úgy, mint eddig, csak a községeknek fog szolgálhatni ingyenes szederfamagot és szederfacsemeteket, hanem mindenkinek, aki az ország selyemtenyésztési felügyelőséghez fordul.

Aki tehát a selyemtenyésztés terén hazánk közgazdaságának hasznos szolgálatot tenni kíván, törekedjék a szederfatenyésztést saját hatáskörében lehetőleg előmozdítani és szolgáljon neki serkentésül gróf Széchenyi István mondása: „Legyen csak elég szederfalevél, s a többi bizonyosan el nem marad.”

Azért ismertetjük oly bőven ezt az érdekes füzetet, hogy fölkeltsük első sorban a megyei gazdasági egylet s azután nagy- és kisbirtokosaink figyelmét. Mennél több módja van néptünknek az anyagi jólét bizonyos fokára emelkedve önfenntartását biztosítani, annál nagyobb reményünk lehet megelégedett, erős országot teremteni az új ezredévben.

Lépfene. Folyó évi augusztus hó 23-án Alvinczen, folyó év augusztus 27-én Gyula-Fehérvárt egy-egy darab tehén lépfenében elhullott.

Piaci árak.

Nagy-Lenyed, 1896. szeptember 3.

Buza legjobb	1	véka	1-05
„ közészerű	„	„	— 90
Kétszeres legjobb	„	„	— 80
„ közészerű	„	„	— 70
Rozs legjobb	„	„	— 70
„ közészerű	„	„	— 65
Zab legjobb	„	„	— 40
„ közészerű	„	„	— 35
Kukorica (tengeri)	1	véka	— 80.
Burgonya	„	„	— 85.
Széna legjobb	egy	szekér	5.—
Szalma legjobb	„	„	2.—

Bikkfa	1 köbm. keresztirányú nélkül, 1 m hosszú	350
Cserfa	1 " " " " " "	320
Tölgyfa	1 " " " " " "	350
Faszén kemény	egy hektoliter	170
Márhamus	1 kilogramm	36
Sertésus	" " " " " "	44
Szalonna	" " " " " "	64-72
Disznózsír	" " " " " "	75
Vörshagyma	" " " " " "	10
Fokhagyma	" " " " " "	10

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadók: Cirner és Lingner.

Cirner és Lingner könyvnyomdája, Nagy-Enyeden.

514-896. tkvi.

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbíró mint tki hatóság által közzétett, hogy a nagyenyedi kisegítő takarékpénztárnak Kuria Nikulac, s Szuláre Juon elleni végrehajtási ügyében, végrehajtató kérelmére, a végrehajtási árverés 200 frt tőke, ennek 1893. évi március hó 5-ik napjától járó 8% kamatai, 43 frt 45 kr már megállapított, valamint jelenlegi 8 frt 15 kr és a még felmerülő költségeknek kielégítése végett végrehajtást szenvedő Kuria Nikulacnak a havasgyógyi 620 sz. tjkvben A+ 2-11, 13, 14, 16-34. és 362. sz. a. fekvőre. Szuláre Juonnak széna fekvőre C/1 alatt bekabelezett haszonvezetése 400 frt megállapított kikiáltási árban elrendeltetett.

Az árverés 1896. évi szept. hó 25-ik napján d. e. 10 órákor Havasgyógy községben fog megtartatni. Arverezni szándékozók, végrehajtató kivételével, tartoznak az ingatlanok beszárnak 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban letenni.

Vevő köteles a vételart az árverés jogerőre válta után 3 egyenlő részletben, 15, 30, 60 nap alatt, minden vételári részlet után az árverés napjától 6% kamattal együtt a nagyenyedi kir. adóhivatalnál mint bírói letéti pénztárnál lefizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni. Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóságnál és Havasgyógy község előjáróságánál tekinthetők meg.

A kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság. Nagyenyeden, 1896. február 18-án.

Csernátóni Vajda Péter,
kir. járásbíró.

819 1-1

Sz. 2099-1896. tkv

Arverési hirdetmény.

Az abrudbányai kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság részéről közzétett, hogy a szohodolai gr. keleti egyház végrehajtónak szohodolai Naritia Ispás paun hagyatéka végrehajtást szenvedő elleni 52 frt tőke, ennek 1892. évi június hó 1-étől járó 8% kamatai, 50 frt 5 kr költség és járuléka behajtása végett az abrudbányai kir. járásbíró területéhez tartozó Szohodol

község 257. számú telekjegyzőkönyvben foglalt: A + 1-10, 12-22, 24-27 rendszámu, 3900, 3905, 3908, 3910, 3911, 4929, 3934, 3935, 3939, 3943, 3947, 3959, 3960, 3964, 3967, 4308, 5045, 5047, 5049, 5050, 5052, 5053, 5055, 5056, 5059, 5060, 5083, 5072, 5074, 5174, 5711, 5827, 5832, 5833, 5836, 5838, 5839, 5842, 5846, 6542, 6543, 6545, 6546, 6547, 6548, 6578, 7712. hr. sz ingatlanokból Naritia Ispás felelőszere és tartozékaira Szohodol községben a község házána megartandó nyilvános árverésen 1896. évi október hó 15-én d. e. 10 órákor 3. 5, 18 frt 50 kr, 11, 19 frt 50 kr, 13. 5. 106. 3 frt 50 kr, 42 frt 50 kr, 70. 35 frt 50 kr, 4 frt 50 kr, 3, 5 frt 50 kr, 7 frt 50 kr, 3, 5 frt 50 kr, 5 frt 50 kr, 8. 100 frt 50 kr, 2 frt 50 kr, 10 frt kikiáltási ár 10%-ának bánatpénz gyanánt bírói kiküldött kezébe leendő előleges letétele mellett a kikiáltási áron alól is el fognak adatni.

Abrudbányai kir. telekkönyvi hatóság 1896. évi július hó 25-én.

Zanathi Gábor,
kir. jbiró.

818-96 1-1

Kiadó bolthelyiség.

A zalathnai takarékpénztári épületben lévő és bármely üzleti célra alkalmas nagy

bolthelyiség

folyó év október 1-től haszonbérbe adatik.

Érdeklődők forduljanak a takarékpénztárhoz.

817 1-1

Az igazgatóság.

Sz. 772-1896. tkvi.

Arverési hirdetményi kivonat.

A vizaknai kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság közzétett, hogy a kir. kincstár végrehajtónak Ghib Nikolac végrehajtást szenvedő elleni 202 frt tőke követelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a gyulafehérvári királyi törvényszék területén, a vizaknai királyi járásbíró területén lévő Örményszékes község határára levő örményszékesi 487. számú tjkvben A+ 1, 3-10. rend. 740/3, 2965/2, 3065/2, 3549/2, 3890/4, 4483/2, 4484/1, 4507, 1521/1, 1521/1, 503/2, 505. hr. sz. a. felvett és Ghib Nikolac tulajdonát képező egész ingatlanaira 374 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban, azzal, hogy az 1521/1. hr. sz. ingatlan terhelő 11 frt 12 kr váltás tőkék érintetlen hagyása mellett az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1866. évi szeptember hó 24.

napjának d. e. 10 órája Örményszékes község házána leendő megtartása nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is el fognak adatni.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok beszárnak 10%-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezébe letenni, avagy a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Vizaknán, 1895. évi április hó 19-én.

A kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóságtól.

Gajzágó,

kir. jbiró.

820 1-1

Berleti hirdetmény.

A Várszeg-utoza 5. szám alatti 5 szoba és mellékhelyiségekből álló lakás f. évi szeptember hó 29-étől kezdőleg egy évre nyilvános árverésen bérbe adatik.

Arverés f. hó 8-an d. e. 11 órákor tartatik meg a Bethlen-kollégium jószágigazgatósági irodájában, hol a részletes feltételek megközelítőleg is a hivatalos órák alatt betekintheők.

Kikiáltási ár 300 frt. bánatpénzül ennek 10%-a teendő le.

Nagy-Enyed, 1896. szeptember 4.

A Bethlen-kollégium
jog- és jószágigazgatósága.

822 1-1

Egy jó családból való fiu.

ki egy vagy két gimnáziumot végzett. fü-zer-, festék- és rövidáru üzletembe

tanonczul

felvétetik.

Nagy-Enyed.

Harmath Miklós.

805 5-6

„Zacherlin” hatása bámulatos! Ugy öl mint egyetlen más

szer sem, mindennemű rovarokat — poloskákat, bolhákat, konyhabogarakat, molyokat, svábbogarakat, stb. — s ezért, mint a maga nemében a világon páratlan szer, híressé és keresetté lett. Ismertető jelei: 1. a lepecsételt üveg. 2. a „Zacherl” név.

672. 10-10

Kapható a következő cégekknél:

Nagy-Enyeden: Bisztricsány Lajos.
" Cirner J. József.
" Winkler János.

Gyulafehérvárról: Flingerhut Jakab.
Fröhlich Gyula.
Jakabfy Albert.
Formay Gyula.

Gy.-Fehérvárról: Szentgyörgy Mór.
Abrudbányán: Holnay Árpád.
" Molnár Árpád.

Balázsfalván: Schieszl Károly.
Maros-Ujvárról: Simon Pál.
" Virág Tamás.

Iroda: Főter 38. sz.

Telefon-sz. 5. és 6.

Cirner és Lingner*Papirzacskó- és Pénztári tömb Gyár,
Könyvnyomda vállalat*** * Nagy-Enyeden. * ***Modern berendezése, dús felszerelése
s jeles munkaerőinél fogva képes az
erdélyrészi hasonnemű vállalatokkal ver-
senyezni úgy az árak, mint a munkák
kivitele tekintetében.***A „Közérdek“***a megye egyetlen politikai lapja. Egyike
a vidék legelterjedtebb lapjainak s mint
ilyen,***hirdetések közlésére****kiválóan alkalmas.***A nyomda
hét gyorsajtóval
működik.**Ujdonságok
mindig nagy vá-
lasztékban.*